

Datum
2021-12-16

Diarienum
S2019/04727

Kommunstyrelsen
Anna-Maarit Tirkkonen
Epost: anna-maarit.tirkkonen@vasteras.se

Socialdepartementet

Västerås stads yttrande över remiss - Socialstyrelsens författningsförslag i rapporten Öppna insatser utan samtycke

Sammanfattning

Västerås stads individ- och familjeförvaltning anser sammantaget att förslaget är vällovt och att det ger en tydlig samhällssignal om att barn i högre utsträckning ska ges beslutsbehörighet i frågor som rör barnet. Individ- och familjeförvaltningen menar att signalvärdet om ett stärkt barnperspektiv är det tyngst vägande skälet till att införa bestämmelsen. Västerås stads individ- och familjeförvaltning lämnar synpunkter på nedanstående områden.

Angående § 22 LVU

Individ- och familjeförvaltningens erfarenhet är att nuvarande bestämmelse enligt § 22 LVU sällan tillämpas då bestämmelsen är något tandlös och i praktiken kräver att den unge samtycker till nödvändiga insatser. Att utvidga § 22 till att avse beslut om öppna insatser med tvång för barn till föräldrar som inte är mottagliga för insatser torde i än högre grad bli svårt att tillämpa i praktiken.

Individ- och familjeförvaltningens erfarenhet av öppenvårdsbehandling riktad mot föräldrar som inte är mottagliga för förändring är att dessa insatser inte ger någon positiv värdeffekt. Sådana insatser tenderar snarare att uppta en ansevärd mängd tid och resurser utan att resultat uppnås. Att en mellantvångsbestämmelse riktad mot föräldrar skulle leda till större mottaglighet och annan värdeffekt bedömer individ- och familjeförvaltningen som mycket tveksamt. Individ- och familjeförvaltningen anser liksom Socialstyrelsen att det inte är lämpligt att utvidga bestämmelserna i § 22 LVU till att även avse brister i omsorgen.

Angående öppna insatser för barn från 12 års ålder

Att kunna besluta om öppna insatser för barn från 12 år utan samtycke från vårdnadshavare kan enligt individ- och familjeförvaltningen vara ett sätt att visa för barnet att socialtjänsten tar barnets situation på allvar och verkligen vill förbättra barnets situation. Om lagen träder i kraft skulle socialtjänsten kunna besluta om öppna insatser direkt till barnet exempelvis när vårdnadshavare har kognitiva funktionsnedsättningar som försvårar en dialog om barnets bästa, eller när föräldrar håller sig undan kontakter med

socialtjänsten. Vid konflikter mellan barn och föräldrar skulle även socialtjänsten tydligare kunna inta barnets perspektiv och ge barnet stöd mot vårdnadshavarnas samtycke. Att barn från 12 års ålder får ett utvidgat mandat och blir beslutsbehöriga i frågor som rör barnet kan, såsom Socialstyrelsen betonar, också ses vara i linje med ett stärkt barnrättsperspektiv.

Att bevilja insatser för barn från 12 utan vårdnadshavares samtycke kan samtidigt leda till ökade slitningar och relationsproblem inom barnets familj. Ett framgångsrikt förändringsarbete över tid bygger på att hela familjen och dess nätverk tillsammans deltar i behandlingen. Individ- och familjeförvaltningen menar att en isolerad insats till ett barn från 12 år utan föräldrars samtycke kan försätta barnet i en svår lojalitetskonflikt och i en situation där barnet uppfattas som familjens problembärare. Det är enligt förvaltningen även mycket tveksamt om insatser utan stöd av föräldrarna kan leda till en varaktig positiv förändring för barnet. Med beaktande av dessa skäl bedömer individ- och familjeförvaltningen att den föreslagna lagändringen i praktiken sällan kommer att kunna tillämpas.

Individ- och familjeförvaltningen har även funderingar över de långsiktiga konsekvenserna av att lagförslaget innebär en urholkning av föräldramandatet. I den absoluta majoriteten av de familjer socialtjänsten arbetar med har föräldrarna behov av stödjande och stärkande insatser inriktade på att föräldrar ska kunna tillgodose sina barns behov. Förvaltningen ser en risk i att ett urholkat föräldramandat kan leda till än större spänningar mellan barn och föräldrar som i förlängningen kan försvåra socialtjänstens arbete med att stärka föräldrarna.

Individ- och familjeförvaltningen är tveksam till i vilken omfattning bestämmelsen i praktiken kommer kunna tillämpas och har vissa farhågor avseende att ett försvagat föräldramandat i förlängningen kan försvåra socialtjänstens arbete med att stärka föräldrar.

Individ- och familjeförvaltningen anser sammantaget att förslaget är vällovligt och att det ger en tydlig samhällssignal om att barn i högre utsträckning ska ges beslutsbehörighet i frågor som rör barnet. Individ- och familjeförvaltningen menar att signalvärdet om ett stärkt barnperspektiv är det tyngst vägande skälet till att införa bestämmelsen.